

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра політології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Олександр ГОЛОВКО

2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Політична культура, інститути та процеси в США та Канаді

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	<u>магістерський</u>
галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>052 Політологія</u> (шифр і назва)
освітня програма	<u>Глобальні студії та світова політика</u> (шифр і назва)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u> (обов'язкова/за вибором)
факультет	<u>філософський</u>

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

Протокол № 5 від 24 червня 2022 року

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Півнева Любов Миколаївна – доктор політичних наук, професор кафедри політології

Програму схвалено на засіданні кафедри політології

Протокол № 11 від 24 червня 2022 року

Завідувач кафедри

Олександр ФІСУН

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Глобальні студії та світова політика»

Гарант освітньо-професійної програми

Юлія БІДЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол № 10 від 15 червня 2022 року

Голова науково-методичної комісії
філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни **“Політична культура, інститути та процеси в США та Канаді”** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 052 Політологія «Глобальні студії та світова політика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання провідної в освітній програмі навчальної дисципліни **“Політична культура, інститути та процеси в США та Канаді”** є формування у студентів знання про теоретичні поняття концепції політичної культури, політичних інститутів та політичних процесів на базі існуючих трактувань у вітчизняній і закордонній політології, які пов’язані з діяльністю політичних партій, виборів, ЗМІ, регіональної, зовнішньої, етнічної, освітньої політики США та Канади.

1.2. **Основні завдання** вивчення дисципліни **“Політична культура, інститути та процеси в США та Канаді”** є: вивчення теоретичних питань концепцій політичного інституту, процесів та політичної культури стосовно інституціональної структури виконавчої, законодавчої та судової влади в США та Канаді на підставі подій політичного процесу, який охоплює діяльність політичних партій, виборів з оглядом на сучасну етнічну, інформаційну, регіональну, зовнішню, освітню політику у контексті політичної культури США та Канади.

1.3. **Кількість кредитів – 4**

1.4. **Загальна кількість годин – 120**

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Обов’язкова	
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
2-й	
Лекції	
26 год.	
Практичні, семінарські	
13 год.	
Лабораторні	
Самостійна робота	
81 год.	
Індивідуальні завдання	
Не передбачені	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- концепції політичної культури, політичних інститутів та політичних процесів, які поширені серед США та Канади;
- принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики США та Канади
- особливості реалізації влади у політичних системах США та Канади, їх соціально-економічний, історичний та соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.

ВМІТИ :

- застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях, при аналізі політичних інститутів та процесів у нашої країні та світу;
- використовувати загальні та професійні інформаційні та комунікаційні технології для отримання, обробки та презентації інформації стосовно політичних систем США та Канади;
- проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел що до політичної культури, інститутів та процесів США та Канади;
- застосувати широкий спектр знань, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту;
- використовувати державну та іноземну мову як усно, так і письмово на рівні, достатньому для ефективної професійної комунікації, розуміння іншомовних наукових текстів та підготовки до викладання політологічних дисциплін.
- комплексне розуміння природу та значення політичної культури, інститутів та процесів в США та Канаді як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи її сучасні інтерпретації;
- володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової теорії політичної культури, інститутів та процесів в США та Канаді;
- комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного - або сучасного контексту;
- конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з політичної культури, інститутів та процесів в США та Канаді з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни***Розділ 1. Теоретичні питання концепцій політичного інституту та політичної культури стосовно інституціональної структури виконавчої, законодавчої та судової влади в США та Канаді*****Тема 1. Розвиток політичних ідей та формування правової держави в США та Канаді**

Політико-правові погляди відомих американських та канадських вчених 18-19 в. та їх втілення в Конституціях США та Канади. Т. Пейн про державу та право. Погляди Т. Джефферсона на рівність та свободу. Політика міцної влади А. Гамільтона. Конституційні засади формування правової держави у США та у Канаді. Засоби прийняття конституцій в США та Канаді. Структура Конституцій та її зміни у обох країнах. Декларація незалежності, Білль про права, Конституція та права і свободи людини в США. Політичні уявлення громадян США та Канади стосовно Конституції в обох країнах.

Тема 2. Інституціональна структура виконавчої влади в США

Поняття інституціональної структури виконавчої влади в США. Інститут президентської влади у США. Адміністрація президента США: кабінет, виконавчий апарат, федеральні та незалежні агентства. Статус президент у США. Повноваження президента США. Дональд Трамп та його політика. Відносини громадян США до інституту виконавчої влади в США.

Тема 3. Інституціональна структура законодавчої та судової влади в США

Поняття інституціональної структури законодавчої влади в США. Інститут парламентаризму в США. Законодавча влада США як діяльність двох палатного Конгресу у США. Повноваження палат Конгресу та взаємини з президентом. Специфіка роботи Конгресу США в процесі розглядання політичних питань. Судова влада як політичний інститут. Відносини громадян США до державних політичних інститутів: Конгресу та суду.

Тема 4. Система державних політичних інститутів Канади

Система державних політичних інститутів Канади. Монархія як форми правління на прикладах Канади. Інститут виконавчої влади в Канаді. Прем'єр-міністр як головна політична

фігура у Канаді. Статус прем'єр міністра у Канаді. Інститут парламентаризму у Канаді. Діяльність парламенту у Канаді. Відносини громадян Канади до державних політичних інститутів.

Розділ 2. контекст політичного процесу на прикладі діяльності політичних партій, виборів, етнополітики та ЗМІ США та Канади

Тема 5. Інституалізація партійних систем в США та Канаді

Місце та роль політичних партій в становленні ліберальної демократії. Розвиток партійної системи в США та Канаді. Особливості партійних систем у США та Канаді. Устави партій та їх керуючі органи, цілі та задачі. Внутріпартійні відносини. Відносини партій з державними органами влади у обох країнах. Партійні ідеології в США та Канаді, їх відбиток в політичній культурі. Підтримка населення партій в обох країнах. Політичні орієнтації населення США, їхній зв'язок з діяльністю політичних партій

Тема 6. Інститут виборів та виборчій процес в США та Канаді

Вибори як елемент політичного представництва. Історія розвитку інституту виборів в США та Канаді. Призначення виборів в США та Канаді. Формування виборчих дільниць та списків виборців, просування кандидатів, передвиборча агітація, голосування та підведення підсумків виборів в США та Канаді. Участь політичних партій у виборах. Вибори як ознака політичної культури в обох країнах. Вибори Д.Трампа та Дж. Трюдо, деякі особливості.

Тема 7. Етнополітичні процеси в США та в Канаді

Поняття етнополітичного процесу в США та Канаді. Етно політична палітра США та Канади, їх еволюція. Форми участі етносів у політичному процесі США та Канаді. Вимоги, які висувають етнополітичні суб'єкти США та Канади у сучасну добу. Між етнічні конфлікти у США та Канаді та шляхи їх вирішення.

Тема 8. Неурядові організації та їх зв'язок з політичними інститутами у США і Канаді.

Поняття неурядових організацій, аналітичних центрів, їх роль в суспільстві. "Мозкові центри" (think tanks) як інститути виробітки рекомендацій урядам США і Канади. Неурядові організації НУО або NGO як мости між знанням (наукові кола) и владою (політичною елітою). Неурядові організації США и Канади: механізми і інструменти діяльності.

Розділ 3. Стан регіональної, зовнішньої, освітньої політики в контексті політичних культур США та Канади

Тема 9. Політична культура США

Головні чинники формування політичної культури США. Г. Алмонд і С.Верба про політичну культуру США. Домінантна політична культура та субкультури у США. Д. Елазар про основні субкультури в США: моралістську, традиціоналістську і індивідуалістичну. Найважливіші елементи традиційної політичної культури США: гордість демократичними традиціями і своїми інститутами, уявлення про особливе значення американської демократії, пріоритет законодавчим органам, орієнтація на правове регулювання суспільних відносин тощо. Політичні орієнтації населення США, їхній зв'язок з діяльністю суспільних організацій. Політичні цінності як невід'ємна частина політичної культури суспільства. Американський стиль політичного життя. Американська винятковість: міф або реальність? Загальне й особливе в політичній культурі США й інших країн.

Тема 10. Політична культура Канади

Особливості формування політичної культури Канади. Політична культура Канади як результат з'єднання двох самобутніх культур – франко-канадської й англо-канадської. Роль політичних субкультур у канадському суспільстві. Основні політичні інститути в Канаді та відношення до них населення країни. Базові елементи політичної культури Канади, політичні міфи та стереотипи. Політична участь та політична поведінка населення Канади. Мультикультурна політика в Канаді. Канадські українці та роль українців – п'ятого колеса культури - в розвитку політичної культури Канади. Елементи політичної соціалізації в Канаді.

Тема 11. Регіональна політика в США та Канаді

Поняття регіоналізму у США та Канаді. Моделі регіональної політики у США та у Канаді. Риси регіональної політики у США та Канаді. Конфлікти між центром та регіонами у США та Канаді та шляхи їх вирішення. Відцентрові і доцентрові тенденції в політичному житті Канади, їхній вплив на політичну культуру країни. Групові конфлікти в Канаді й еволюція Квебекського суспільства. Ідеї сепаратизму та незалежності у політичній культурі Канади. Регіоналізм політичної культури США та Канади.

Тема 12. Інститут освіти в політиці США та Канади

Поняття системи освіти та політики держави відносно освіти. Освіта як політичний інститут. Поняття «освітня політика» в сучасному науковому дискурсі. Державна політика США та Канади стосовно розвитку інституту освіти. Деякі особливості розвитку освітянських процесів та університетської освіти в США та Канаді. Стан української шкільної освіти в Канаді. Освітня політика США та Канади у ракурсі політичної культури.

Тема 13. Зовнішні політичні процеси в США та Канаді

Моделі зовнішньої політики США та Канади: по принципам міжнародної діяльності (імперська, національно-державна та пост-державна); по типу режиму (авторитарна, ліберально-демократична та етатистсько-демократична); по міжнародному статусу (супер держави, світової держави, регіональної держави, нейтральної держави, сателіта, ізольованої держави). Етапи розвитку США та Канади з кута зору до балансу держави у світі. Міжнародне положення країн на сучасному етапі. Пріоритетні напрямки та проблеми розвитку зовнішньої політики сучасних США та Канади.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усь ого	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні питання концепцій політичного інституту та політичної культури стосовно інституціональної структури виконавчої, законодавчої та судової влади в США та Канаді												
Тема 1. Розвиток політичних ідей та формування правової держави в США та Канаді	10	2	1			7						
Тема 2. Інституціональна структура виконавчої влади в США	9	2	1			6						
Тема 3. Інституціональна структура законодавчої та судової влади в США	9	2	1			6						
Тема 4 Система державних політичних інститутів Канади	9	2	1			6						
Разом за розділом 1	37	8	4			25						
Розділ 2. Контекст політичного процесу на прикладі діяльності політичних партій, виборів, етнополітики та неурядових організацій США та Канади												
Тема 5. Інституціоналізація партійних систем в США та Канаді	9	2	1			6						
Тема 6. Інститут виборів та виборчий процес в США та Канаді	9	2	1			6						
Тема 7. Етнополітичні процеси в США та в Канаді	9	2	1			6						
Тема 8. Неурядові організації та їх зв'язок з політичними інститутами у США і Канаді	9	2	1			6						
Разом за розділом 2	36	8	4			24						
Розділ 3. Стан регіональної, зовнішньої, освітньої політики в контексті політичних культур США та Канади												

Тема 9. Політична культура США	10	2	1			7					
Тема 10. Політична культура Канади	10	2	1			7					
Тема 11. Регіональна політика в США та Канаді	9	2	1			6					
Тема 12. Інститут освіти в політиці США та Канади.	9	2	1			6					
Тема 13. Зовнішні політичні процеси в США та Канаді	9	2	1			6					
Разом за розділом 3	47	10	5			32					
Усього годин	120	26	13			81					

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Розвиток політичних ідей та формування правової держави в США та Канаді	1
2.	Інституціональна структура виконавчої влади в США	1
3.	Інституціональна структура законодавчої та судової влади в США	1
4.	Система державних політичних інститутів Канади	1
5.	Інституалізація партійних систем в США та Канаді	1
6.	Інститут виборів та виборчий процес в США та Канаді	1
7.	Етнополітичні процеси в США та в Канаді	1
8.	Неурядові організації та їх зв'язок з політичними інститутами у США і Канаді	1
9.	Політична культура США	1
10.	Політична культура Канади	1
11.	Регіональна політика в США та Канаді	1
12.	Інститут освіти в політиці США та Канади	1
13.	Зовнішні політичні процеси в США та Канаді	1
Разом		13

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-сть годин
1	Охарактеризувати розвиток політичних ідей та формування правової держави в США та Канаді.	7
2	Визначити роль інституціональної структури виконавчої влади в США	6
3	Визначити інституціональну структуру законодавчої та судової влади в США	6
4	Дати загальну характеристику системи державних політичних інститутів Канади	6
5	Розглянути інституалізацію партійних систем в США та Канаді	6
6	Дати загальну характеристику інституту виборів та виборчого процесу в США та Канаді.	6
7	Пояснити загальну характеристику етнополітичних процесів в США та Канаді	6
8	Дати загальну характеристику неурядових організацій та їх зв'язок з політичними інститутами у США і Канаді	6
9	Виявити особливості політичної культури США	7
10	Виявити особливості політичної культури Канади	7
11	Виявити особливості регіональної політики в США та Канаді	6
12	Охарактеризувати інститут освіти в політиці США та Канади.	6
13	Пояснити зовнішні політичні процеси в США та Канаді	6
Разом		81

6. Індивідуальні завдання

Курсова робота

7. Методи навчання

Лекції-презентації, вивчення прикладів (case-study), написання аналітичних есе щодо подій політичного процесу у США та Канаді; презентації, виступи здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях, участь у дискусіях, дебатах за темою семінару, метод схематичного подання навчального матеріалу у вигляді наочних форм: схем, таблиць, графіків, тестів тощо, аналіз конкретної ситуації, контрольна робота.

8. Методи контролю

Поточний як засвоєння окремих тем: усне опитування або письмовий експрес-контроль, експрес-тестування, оцінка презентацій, есе, виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях, участі у дискусіях, дебатах за темою семінару, аналіз конкретних ситуацій, контрольної роботи.

Підсумковий семестровий контроль - обов'язковий, семестровий екзамен (за чотирирівневою шкалою оцінювання) у письмовій формі за графіком навчального процесу, який проводиться в університеті відповідно до Положення про систему контролю знань студентів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота													кур сова	2 к/р	Разом	Іспит	Сума
Розділ 1				Розділ 2				Розділ 3					10	10	60	40	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13					
2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3					

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародні конференції та міжнародне посередництво у вирішенні конфліктів», режим доступу <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3868>

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі виступів здобувачів, написання есе та тестового контролю із заздалегідь визначених питань.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

За виступ на практичному занятті здобувач може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого здобувача) до 5 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Загальна максимальна сума балів за роботу в семестрі складає **60** балів.

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно

	представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Максимальна сума балів за екзамен складає **40**.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо

	обґрунтованими доказами.
10-17	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100** балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література Основна література

Фролова О . А. (2018) Політична система США: інститути і актори : посібник для бакалаврата і магістратури. 2018. 142 с.

Допоміжна література

- Адміністративний поділ Сполучених Штатів Америки. URL: uk.wikipedia.org/wiki/Адміністративний_поділ_Сполуч
- Вищі органи державної влади Канади. URL: <https://studfile.net/preview/2414574/page:59/>
- Виборча система США: правила і процедури, недоліки і переваги 21 листопада 2020, Київ. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27566255.html>
- Гонюкова В.Л. Вплив партій на становлення президентської форми правління URL:http://academy.gov.ua/ej/ej8/doc_pdf/gonukova.pdf
- Дзвінчук О. Питання політичної культури на шпальтах Канадського часопису «Український голос». *Вісник КНУ імені Т. Шевченка*. 2010. №17. С. 8-11.
- Державний лад Канади. URL: <https://studfile.net/preview/8089054/page:4/>
- Жигайло В. Пріоритетні напрямки зовнішньої політики США. *Психологічні виміри культури, економіки, управління: Науковий журнал*. 2018. № XI.
- За що виступають канадські партії та що нинішні вибори в Канаді можуть значити для України? За що виступають канадські партії та що нинішні вибори в Канаді можуть значити для України? 22.10. 2019 URL: https://texty.org.ua/fragments/97359/Za_shho_vystupajut_kanadski_partiji_ta_shho-97359/
- Ерман Г. Кінець "Трюдоманії"? Чому вибори в Канаді - це референдум щодо Джастіна Трюдо. 21 жовтня 2019. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50098758>
- Козубовська І.В., Стойка О.Я, Сідун Л.Ю. Історико-педагогічні аспекти розвитку вищої освіти в США (кінець ХХ початок ХХІ століття): моногр. Ужгород: Вид-во ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 186 с.
- Король В.М. Розвиток вищої освіти в Сполучених Штатах Америки у минулому столітті . *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Hmelnytsky National University. Series "Pedagogical sciences"*. 2017. № 2.
- "Кленове листя канадського сепаратизму. Чому Квебек прагне незалежності" Міжнар. 2019. URL: https://mizhnar.com.ua/texts/chomu_kvebek_pragne_separatizmu/
- Ноголь А. Основні напрямки сучасної зовнішньої політики Канади. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2014_27-28_46
- Осташ Н.І. Досвід асиметричного співіснування Канади та США і можливості його проекції на українсько-російські відносини. URL: <http://vuzlib.com/content/view/2616/74/>
- Паламаренко М. Республіканська та демократична партії у політичній системі США : стан та перспективи розвитку URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7914/1/18.pdf>

16. Руда О.З. Аналіз актуального стану української шкільної освіти в Канаді (за результатами дослідження організаційної спроможності української двомовної програми). URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pnpz_2012_3_12.pdf
17. Система державного управління Канади: досвід для України / уклад. О. І. Максимова; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2010. 60 с.
18. Стойка О. Я. Деякі особливості розвитку системи вищої освіти в США і професійної підготовки фахівців. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1898/1/ДЕЯКІ%20ОСОБЛИВОСТІ%20РОЗВИТКУ%20СИСТЕМИ%20ВИЩОЇ%20ОСВІТИ%20В%20США%20І%20ПРОФЕСІЙНОЇ.pdf>
19. Сопел Джон. Вибори у США. Три заголовки, з якими ви можете прокинутися 3 листопада 2020 <https://www.bbc.com/ukrainian/features-54795809>
20. Судак І.І. Розвиток канадо-американської інтеграції у XXI столітті. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pmv/2011_2/17_sudak.pdf
21. Судак І.І. Вплив національного чинника на внутрішньополітичну ситуацію в Канадській федерації URL: <http://vmv.kymu.edu.ua/v/10/09.html>
22. Huntington, Samuel P. 2004. Who Are We? The Challenges to America's National Identity. Simon&Schuster, Inc. Copy at <http://www.tinyurl.com/yybelggq>

Іноземні публікації

1. Armstrong M. America's Most Polarizing Brands. *Statista*. 2017/. URL: <https://www.statista.com/chart/11601/americas-most-polarizing-brands/>
2. Ball M. No, Liberals Don't Control the Democratic Party. *The Atlantic*, 2017. URL: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2014/02/no-liberals-dont-control-the-democratic-party/283653/>
3. Buchanan Patrick J. (1998) The Great Betrayal: How American Sovereignty and Social Justice Are Being Sacrificed. 384 с.
4. Bradley A. Blakeman. Election 2020: One year out, predicting winners and losers. URL: <https://thehill.com/opinion/campaign/468722-election-2020-one-year-out-predicting-winners-and-losers>
5. Cirilli K. Trump Reverses on Abortion Ban, Saying Doctors, Not Women, Would Be Punished. *Bloomberg Politics*. 2016. March 31. URL: <http://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-03-30/trump-says-abortion-ban-should-carry-punishment-for-women>
6. Elazar, D. J., American Federalism: A View From the States, 2nd ed. (New York: Thomas Y. Crowell, 1972).
7. Erickson. Harold L CNN AMERICAN COMPANY. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/CNN>.
8. Francis P. There Are Actual Secession Movements in America: Here Are the Biggest Ones. *Cheat Sheet*. 2018. URL: <https://www.cheatsheet.com/culture/separatist-movements-america.html/>
9. General Election: Trump vs. Clinton *Real Clear Politics*. URL: http://www.realclearpolitics.com/epolls/2016/president/us/general_election_trump_vs_clinton-5491.html
10. Jurkowitz Mark, Mitchell Amy, Shearer Elisa and Walk Mason Ideology reveals largest gaps in trust occur between conservatives and liberals. 2020. URL: <https://www.journalism.org/2020/01/24/ideology-reveals-largest-gaps-in-trust-occur-between-conservatives-and-liberals/>
11. Kuhner T. American Kleptocracy: How to Categorize Trump and his Government. *King's Law Journal*. 2017. Vol.28. No2.P.202.
12. Meyer Th. Has Trump drained the swamp in Washington? *Politico*, October 19, 2017
13. Panetta: I've never seen Wahingtonthis dysfunctional. *The Hill*. October 25 , 2017
14. Polling Report.com. Gallup Poll." Do you approve or disapprove of the way Congress is handling its job? (<http://www.pollingreport.com/CongJob1.htm>). URL: <https://www.britannica.com/topic/Fox-News-Channel>.
15. Ray M. Fox News Channel. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/Fox-News-Channel>
16. Roehner B., Rahilly L. Separatism and disintegration: a comparative investigation. *LP THE*, University of Paris 6 (Pierre and Marie Curie). 2016. URL: <https://www.lpthe.jussieu.fr/~roehner/separatism.pdf>.
17. Rozsa M. How did the Republican Party become so conservative? MATTHEW Rozsa *Salon*. 2019. URL: <https://www.salon.com/2019/07/05/how-did-the-republican-party-become-so-conservative/>.
18. Stein M. B. Separatism in Canada. *The CE*. 2006. URL: <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/separatism>
19. U.S. Independence Movements Inspired by Brexit. *Politico Magazine*. 2016. URL: <https://www.politico.com/magazine/story/2016/07/5-us-independence-movements-inspired-by-brexit-214010>
20. What news sources are left-leaning, centrist, or right-leaning? URL: <https://guides.lib.umich.edu/c.php?g=637508&p=4462444>.

21. Wilson, R. W. American Political Culture in Comparative Perspective. *Political Psychology*, 18, no. 2 (1997): 483–502.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. The official website of the United States Senate. URL: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm#a1_sec1
2. The Official website of the White House Office. URL: <http://www.whitehouse.gov/administration>
3. Canada and the United Nations URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-relations_internationales/un-onu/index.aspx?lang=eng

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні та семінарські заняття;

— аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 30% практичних та практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен дистанційно на платформі Zoom** в курсі Політична культура, інститути та процеси в США та Канаді.